

NEOVEBERIJANCI I NEOMARKSISTI

-
- ▶ SAVREMENI TEORETIČARI DRUSTVENOJ STRATIFIKACIJI PRISTUPAJU UGLAVNOM PREKO ZANIMANJA KOJA PREDSTAVLJAJU KIČMU KLASNE STRUKTURE U MODERNIM DRUŠTVIMA
 - ▶ MAJKL JONG I PITER VILMOT PRAVE RAZLIKU IZMEĐU MANUELNIH I NEMANUELNIH ZANIMANJA KAO OSNOVE KLASNOG POZICIONIRANJA
 - ▶ ŠEMA ZANIMANJA NAPRAVLJENA PREMA POPISU STANOVNIŠTVA U BRITANIJI:

▶ *STEPENI ZANIMANJA U VELIKOJ BRITANIJU - STIVENSON*

<i>Stepen</i>	<i>društvena klasa</i>	<i>udeo u stanovništvu</i>	<i>tipična zanimanja</i>
A	gornja srednja klasa	3,4%	biskupi, doktori, advokati, direktor banke šef policije
B	srednja klasa	21,6%	advokatski i lekarski početnici, šef bankarskih službenika
C1	niža srednja klasa	29,1%	sveštenici, studenti, parcelni seljaci, bankarski službenici
C2	kvalifikovana radnička klasa	21%	poslovođe, policajci, poljoprivredni radnik kvalifikovani limar i zidar
D	radnička klasa	16,2%	manuelni radnik, poštar, prodavac
E	potklasa	8,8%	povremeni radnici

-
- ▶ smrtnost beba u Engleskoj 1981. godine za klasu A je bila 7,7%, a za klasu D 18,8%
 - ▶ nedostaci pristupa (renterijeri, nezaposleni, domaćice)
 - ▶ PRISTUP PREKO UGLEDA ZANIMANJA (Nort i Het)
 - ▶ HAL-DŽONSOVA SKALA (različito definisanje ugleda)
 - ▶ 1. stručnjaci i državni upravljači;
 - ▶ 2. direktori i upravnici;
 - ▶ 3. viši šefovi i nadzornici u nemanuelnim zanimanjima !
 - ▶ 4. niži šefovi i nadzornici u nemanuelnim zanimanjima
 - ▶ 5. kvalifikovani manuelni i rutinski nemanuelni radnici
 - ▶ 6. polukvalifikovani manuelni radnici
 - ▶ 7. nekvalifikovani manuelni radnici

-
- ▶ **DEJVID LOKVUD-VEBERIJANSKI PRISTUP** (“Radnik u crnom kaputu” - analiza položaja sitnih činovnika)
 - ▶ Lokvud je razradio pristup koji podrazumijeva da klasni položaj i klasnu svijest pojedinca čine tri činioca:
 - ▶ 1. tržišni položaj “ekonomski položaj u užem smislu”; on uključuje izvore i veličinu prihoda (kao i posrednih povlastica), sigurnost zaposlenja, i mogućnost za napredovanje u poslu
 - ▶ 2. radni položaj, on podrazumijeva «niz društvenih odnosa u koje je radnik uključen na mjestu rada» - od samostalnosti rada, do izdavanja, odnosno primanja naređenja u toku rada.
 - ▶ 3. statusni položaji; to je položaj pojedinca u hijerarhiji ugleda u društvu kao cjelini

▶ Status sitnih činovnika u Velikoj Britaniji se vremenom mijenjao

▶ Činovništvo u Velikoj Britaniji

godina	Udio činovništva u radnoj snazi (u %)	udio žena u činovništvu (u %)
1851.	0,8	0,1
. 1901.	4,0	13,4
1951.	10,5	59,6

- ▶ Između 1851 i 1951. položaj činovnika na tržištu se znatno pogoršao u odnosu na radnika
- ▶ Statusna svijest je sve vrijeme činovnike odvajala od radnika
- ▶ U 20. Vijeku dolazi do pada prestiža činovničkog zanimanja
- ▶ Da je društveni ugled činovnika opao, vidjelo se i iz činjenice da su u činovnike sve manje išla djeca iz srednje klase. Dok se u 19. vijeku činovništvo popunjavalo pretežno iz srednjoklasnih porodica, istraživanje Glasa i saradnika iz 1947. godine pokazalo je da iz srednje klase dolazi 24,3% činovnika, iz činovništva 10,3%, iz uslužnih i nižih službenih delatnosti (vojska u policija) 24,0%, dok čak 41,4% činovnika potiče iz radničkih porodica. Štaviše, što su činovnici bili mlađi, to su više poticali iz redova radiištva. U dobi od 18 do 29 godina čak 48% činovnika dolazilo je iz radiičkih porodica , a među činovnicama (tj. ženama-činovnicima) taj postotak je iznosio čak 55%.

-
- ▶ Rutinizacija, odsustvo ovlašćenja i poslovne preduzimljivosti umanjili su ugled činovnika
 - ▶ “Statusna dvosmilenost činovnika”
 - ▶ Lokvudova analiza “lažne klasne svijesti” činovnika
 - ▶ Značaj Lokvudovog pristupa

▶ **DŽON GOLTORP**

- ▶ Goltorp je preuzeo dva od tri Lokvudova mjerila za utvrđivanje klasne pozicije: 1. tržišni i 2. radni položaj. Njegova ideja je bila da će preko grozdova zanimanja grubo utvrde ekonomski interes i životne šanse ljudi. Zanimanja su, no Goltorpu, «kostii klasne strukture».

► Goltropova klasna šema na osnovu funkcije zanimanja i uošljeničkog statusa

I	prvorazredii stručnjaci, upravljači i zvaničnici; direktori i šefovi u velikim industrijskim preduzećima; veliki posjednici - 8%	Stručno-upravljačka (ili službena) klasa - 14%
II	drugostepeni stručnjaci, upravljači i zvaničnici; prvorazredni tehničari; direktori i šefovi u manjim preduzećima; nadzoriici nemanuelnih zanimanje - 6% -	
III	rutinska nemanuelna (pre svega činovnička) zanimanja u admiiisgraciji i privredi; prodavci i prijemna zanimanja u uslugama - 8%.	Srednja klasa - 31%
IV	mali vlasinici (uključiv i zemljovlasnike, zanatlije, trgovce) i samouposlenici bez prvorazredne stručnosti - 10%	
V	drugostepeni tehničari i nadzornici manuelnih radnika - 13%	
VI	kvalifikovani manuelni radnici - 30%	Radiička klasa - 55%
VII	polukvalifikovani i nekvalifikovani manuelni radnnici - 25%	

-
- ▶ Goltropova klasna šema nije nužno stepenasta i određena je društvenom pokretljivošću
 - ▶ Demografski i klasni identitet
 - ▶ Metodološki nedostaci (feministička kritika)
 - ▶ Marksistička kritika

▶ DŽON SKOT

- ▶ Polazi od trojnog viđenja stratifikacije -kod vebera - tj. od klase, statusa i stranke, ali za razliku od njega smatra da su sva tri bitna za životne izgledе
- ▶ Klasni i statusni položaji su često izmiješani
- ▶ Zapovjedništvo kao činilac stratifikacijskog pozicioniranja (zapovjednički tabor)
- ▶ Društveni sloj čine ljudi koji imaju jednak (ili sličan) klasni, statusni i zapovjedni položaj

▶ Skotova šema slojevitosti

društvene oblasti	položaj moći	društveni sloj
privreda	klasni položaj	društvene klase
zajedništvo	statusni položaj	društveni staleži
zapovjedništvo	zapovjedni položaj	društveni blokovi

▶ ERIK OLIN RAJT

- ▶ Rajt je nastojao da marksovu teoriju empirijski provjeri
- ▶ Za razliku od Vebera Rajt središte klasne analize nastoji da vrati u domen proizvodnje
- ▶ Rajt je razvio tri mjerila preko kojih ce može bliže odrediti nečij klasni položaj:
 - ▶ 1. kontrola proizvodnog kapitala;
 - ▶ 2. kontrola proizvodne imovine;
 - ▶ 3. kontrola proizvodnog rada.

- ▶ U kasnijim radovima Rajt je udvostručio broj klasa na 12, jer je uveo trodimenzionalnu skalu za razvrstavanje klasa:
- ▶ 1. broj zaposlenih,
- ▶ 2. zapovjedno ovlašćenje,
- ▶ 3. stručnost (znanje, vještina).

vlasnici	zaposleni		
buržoazija (10 i više zaposlenih)	stručni menadžeri	polustručni menadžeri	nestručni menadžeri
mali poslodavci (2-9)	stručni nadzornici	polustručni nadzornici	nestručni nadzornici
sitna buržoazija (0-1)	stručnjadi ne-menadžeri	polustručni radnici	nestručni radnici

Veličina klasa u SAD po Rajtovoj šemi

1,8	5,5	3,7	2,8
6,0	3,1	6,3	7,2
6,8	2,9	13, 1	40,6

- ▶ Za razliku od subjektivnog doživljaja po kome 80% Amerikanaca pripada srednjoj klasi, Rajt u svom istraživanju došao do rezultata da 60,9% pripada radničkoj klasi.
- ▶ Marksistička kritika Rajtovog pristupa